

PHOTO NEBUS SIUNCIAMA

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Basanavičiaus g. 5, LT-01118 Vilnius, tel. (8 5) 219 3400, faks. (8 5) 262 3120, el. p. dmm@lrkm.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188683671

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
kanceliarijai

2018-11-20 Nr. S1-333

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS POZICIJŲ DĖL KLAUSIMŲ, SVARSTOMŲ 2018 M. LAPKRIČIO 26-27 D. EUROPOS SĄJUNGOS ŠVIETIMO, JAUNIMO, KULTŪROS IR SPORTO TARYBOS POSĖDYJE

Kultūros ministerija teikia Vyriausybės pasitarime svarstyti Lietuvos Respublikos pozicijų apibendrinimą kultūros politikos klausimais, kuriuos numatyta svarstyti 2018 m. lapkričio 26-27 d. Briuselyje vyksiančiame Europos Sąjungos Švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto tarybos posėdyje.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimo projektas, 1 lapas;
2. Lietuvos Respublikos pozicijų apibendrinimas, 5 lapai.

Kultūros ministrė

Liana Ruokytė-Jonsson

I.Kniurienė, tel. +370 608 43 762, ina.kniuriene@lrkm.lt

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

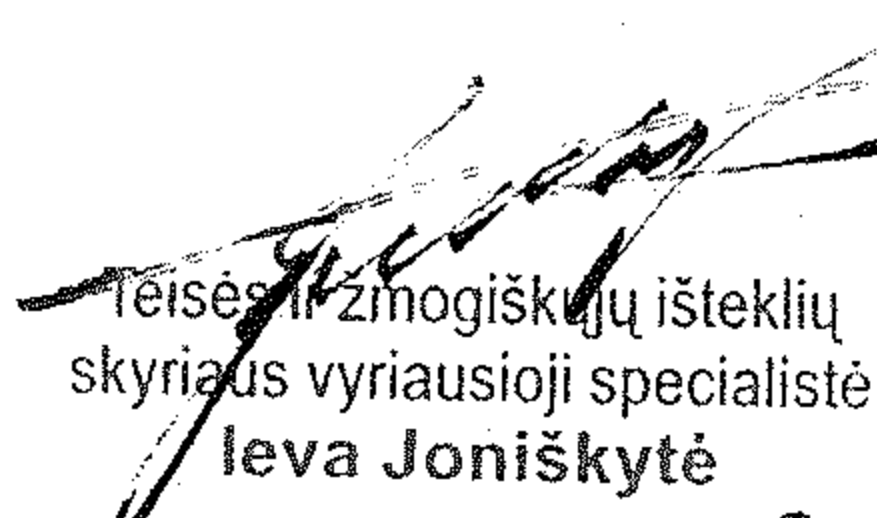
SPRENDIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS POZICIJŲ DĖL KLAUSIMŲ, SVARSTOMŲ
2018 M. LAPKRIČIO 26–27 D. EUROPOS SĄJUNGOS ŠVIETIMO, JAUNIMO,
KULTŪROS IR SPORTO TARYBOJE**

2018 m. d. Nr.
Vilnius

Pritarti Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos pateiktoms Lietuvos Respublikos pozicijoms dėl klausimų, numatytų svarstyti 2018 m. lapkričio 26 d. ir 27 d. Europos Sąjungos Švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto taryboje.

Ministras Pirmininkas

Tėisės ir žinogiškųjų išteklių
skyriaus vyriausioji specialistė
Ieva Joniškytė
2018-11-19

Bendrujų reikalų ir aptarnavimo
skyriaus vyriausioji specialistė
Vilma Žemaitienė
2018-11-19

Kultūros ministrė
Liana Ruokytė-Jonsson
2018.11.19

Kultūros ministerijos pateiktų Lietuvos Respublikos pozicijų dėl klausimų, svarstomų 2018 m. lapkričio 26-27 d. Europos Sąjungos Švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto ministrų taryboje, apibendrinimas

Lapkričio 27 d. kultūros ministrų tarybos posėdyje numatoma:

1) Patvirtinti pažangos ataskaitą dėl šiuo metu svarstomo Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento dėl 2021–2027 m. programos „Kūrybiška Europa“

Klausimo esmė

"Kūrybiška Europa" yra unikali platforma, per kurią teikiama koordinuota ir konstruktyvi parama kultūros ir audiovizualiniam sektoriams, skatinanti audiovizualinės pramonės konkurencingumą ir kultūros bei kalbų įvairovę. Pagal šį pasiūlymą bus finansuojama įvairi veikla ir projektai, padėsiantys sustiprinti Europos kultūros ir kūrybinius sektorius ir visapusiškai išnaudoti jų ekonominį, socialinį ir tarptautinį potencialą. Komisija pasiūlė 27% didesnę biudžetą naujos kartos Kūrybiškos Europos programai (1,85 mlrd. Eur) palyginti su dabartine programa (1,46 mlrd. Eur).

Kūrybiškos Europos programą sudarys trys paprogramės:

- 1) Pagal paprogramę KULTŪRA bus remiami tarpvalstybiniai partnerystės ryšiai, tinklai ir platformos, kuriamos konkretiems sektoriams pritaikytos iniciatyvos, remiamos kultūros ir kūrybinių sektorių veiklos vykdytojų pastangos pasiekti auditoriją Europoje ir už jos ribų, plėtojami elementai, kurie atskleis konkrečią kultūros naudą asmenims ir visuomenei, bus stiprinami esami specialūs veiksmai, tokie kaip Europos kultūros sostinės ir Europos paveldo ženklų iniciatyvos. Paprogramei KULTŪRA siūloma skirti 609 mln. Eur (padidėjimas +35% nuo 450 mln. Eur).
- 2) Pagal paprogramę MEDIA bus skatinamas bendradarbiavimas ir inovacijos kuriant ir gaminant Europos audiovizualinius kūrinius, puoselėjant Europos talentus, bus siekiama padidinti platinimo kino teatruose ir internetu mastą ir užtikrinti didesnę tarpvalstybinę prieigą prie Europos audiovizualinių kūrinių, be kita ko, taikant novatoriškus verslo modelius, bus siekiama propaguoti Europos audiovizualinius kūrinius ir teikti paramą plačios auditorijos formavimui Europoje ir už jos ribų. Paprogramė toliau skatins kurti struktūrinius partnerystės ryšius ir tinklus, kurie padidintų Europos audiovizualinio sektoriaus konkurencingumą. Paprogramei MEDIA siūloma 1,081 mlrd. Eur (padidėjimas +32% nuo 820 mln. Eur).
- 3) Pagal TARPSEKTORINĘ paprogramę bus skatinama kompleksinė veikla, apimanti audiovizualinį sektorių ir kitus kultūros ir kūrybinius sektorius. Bus skatinamas informuotumas apie Kūrybiškos Europos programą, novatoriškas požiūris į turinio kūrimą, prieigą prie jo, jo platinimą ir skatinimą kultūros ir kūrybiniuose sektoriuose. Bus remiami valstybių narių informavimo apie programą ir viešinimo biurai ir skatinamas tarpvalstybinis kultūros ir kūrybinių sektorių bendradarbiavimas. Tarpsektorinės paprogramės naujovė – bus skatinama kompleksinė veikla ir remiami veiksmai, kuriais siekiama sustiprinti Europos žiniasklaidą, kokybišką žurnalistiką, žurnalistų laisvę, žurnalistinio turinio įvairovę ir pliuralizmą, taip pat kritinį požiūrį į žiniasklaidos priemonių turinį skatinant gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis. TARPSEKTORINEI paprogramei siūloma 160 mln. Eur (sumažėjimas -16% nuo 190 mln. Eur), nes kultūros ir kūrybinių sektorių paskolų garantijų priemonė iškeliamą ir tampa INVEST.EU fondo dalimi. Europos žiniasklaidos paramos kompleksinei veiklai numatoma skirti 61 mln. Eur.

Kol kas dalinio bendro požiūrio nepavyko pasiekti, nes ES Tarybos Kultūros reikalų komitete nepavyko baigti diskusijų dėl *Pažangumo ženklo* (aukštos kokybės ženklo, skiriamo projektams, pateiktiems pagal programą „Kūrybiška Europa“, kurie laikyti vertais finansavimo, bet jo negavo dėl riboto biudžeto), *trečiųjų šalių dalyvavimo programoje* (vyksta diskusija ar reikia suteikti lengvesnes dalyvavimo programoje sąlygas ES kaimynystės politikos šalims, kurios neplanuoja tapti ES valstybėmis narėmis, pvz., nereikalaujant, kad šios šalys būtų įgyvendinusios Audiovizualinės direktyvos nuostatas), *dvių konkrečių organizacijų išskyrimu reglamento tekste* (Europos Sąjungos Jaunimo orkestro ir Europos kino akademijos), kurių finansavimui nebūtų skelbiamas atviras konkursas (valstybių narių pozicijos šiuo klausimu pasidalino apylygiai).

Lietuvos pozicija:

Lietuva pritaria pažangos ataskaitoje pateiktam Kūrybiškos Europos programos svarstymo eigos apibendrinimui.

- Pritariame principiniam Komisijos pasiūlymui pratęsti Kūrybiškos Europos programą 2021-2027 m. naujame ES daugiamečiame finansiniame laikotarpyje, kadangi tai yra vienintelė ES programa remianti tarpvalstybinį programoje dalyvaujančių šalių viso kultūros ir kūrybos lauko, įskaitant audiovizualinį sektorių, projektų bendradarbiavimą, tinklus ir platformas.
- Pritariame Komisijos pasiūlymui pratęsti Kūrybiškos Europos programą kaip autonomišką programą, iš esmės išlaikant pagrindinius jos elementus ir struktūrą. Programa sėkmingai veikia jau daugelį metų, ji pasiteisino, todėl nebuvo poreikio programos atnaujinimui iš esmės, o buvo pasirinktas racionalus programos evoliucinio patobulinimo kelias.
- Pritariame 27 proc. bendram programos biudžeto padidėjimui (nuo 1,46 iki 1,85 mlr. EUR).
- Pritariame Komiteto procedūros įtraukimui į tekstą (20a str.), kuris nagrinėtų ir tvirtintų metines programos įgyvendinimo programas.
- Pritariame Media paprogramės naujoms nuostatomis suteikti geresnes konkurencijos sąlygas projektams iš mažo gamybos pajėgumo šalių. Tokiu būdu būtų užtikrinta visų programoje dalyvaujančių šalių projektų įvairovė.
- Siekiant užtikrinti visų kultūros ir kūrybinių sektorių finansavimo balansą, pasisakome už tai, kad programoje minimi konkretūs kultūros sektoriai turi būti įvardijami kaip atviras kultūros sektorių, kurie bus finansuojami, sąrašas, formaliai neužkertant galimybės programoje dalyvauti kitiems programoje neįvardytiems kultūros ir kūrybiniais sektoriams.
- Lietuva nepitaria dvių konkrečių organizacijų (Europos Sąjungos Jaunimo orkestro ir Europos kino akademijos) išskyrimui reglamento tekste (nors ir supranta šių organizacijų vertę), kurių finansavimui nebūtų organizuojamas atviras konkursas. Todėl pritariame pirmininkaujančios valstybės preliminariam siūlymui neminėti šių organizacijų 14 str., tačiau Kultūros ir Media paprogramėse įrašyti papildomas priemonės dėl tikslų, kuriuos Komisijos nuomone turėjo atlikti šios organizacijos (atrinkti ir skatinti jaunos Europos muzikantus ir organizuoti aukštos kokybės koncertus bei propaguoti Europos kino kūrinius ir apdovanojimus ES lygiu, įskaitant LUX kino apdovanojimą), taip suteikiant galimybę skelbti atvirus kvietimus teikti paraiškas šių veiklų įgyvendinimui.

2) Priimti Tarybos išvadas dėl 2019–2022 m. darbo plano kultūros srityje

Klausimo esmė

ES Tarybos Kultūros reikalų komitete parengtas strateginis kultūros srities 4 metų planavimo dokumentas - darbo planas, kuriame valstybės narės ir Komisija susitaria 2019-2022 metais savanoriškai veikti atviro koordinavimo principu kultūros srityje ES lygiu. Šis darbo planas atsižvelgia į ankstesnių darbo planų, ypač 2015-2018 metų, įgyvendinimo patirtį ir nusako ES veiklos kultūros srityje 2019-2022 metais pagrindinius principus, prioritetus, įgyvendinimo priemones ir veiksmus, darbo grupių veiklos ir rezultatų pateikimo principus, tvarkaraštį, valstybių narių ekspertų narystės darbo grupėse klausimus.

Darbo plane išskirtos 5 pagrindinės prioritetinės sritys:

- A. Darnumas kultūros paveldo srityje
- B. Sanglauda ir gerovė
- C. Menininkus, kultūros ir kūrybinių sektorių darbuotojus ir europinį turinį globojanti ekosistema
- D. Lyčių lygybė
- E. Tarptautiniai kultūriniai ryšiai

Taip pat išskirti 2 horizontalieji klausimai:

- 1. Skaitmeninimas
- 2. Kultūros statistiniai duomenys

Darbo plane numatoma naujovė - darbo plano lankstumas, todėl plano įgyvendinimo eigoje esant poreikiui bus galimybė keisti darbo plane numatytas priemones. Darbo plane atviro koordinavimo principų planuojamų darbo grupių skaičius parengtas atsižvelgiant į Komisijos technines galimybes teikti paramą ne daugiau kaip 4 darbo grupėms per metus.

Lietuvos pozicija: Lietuva pritaria Tarybos išvadoms. Diskusijos nenumatomos, kadangi klausimas suderintas darbo grupėje, visos valstybės narės pritaria šiam dokumentui.

3) Priimti Tarybos išvadas dėl Europoje kuriamo turinio stiprinimo skaitmeninėje ekonomikoje

Klausimo esmė

ES Tarybos Audiovizualinių klausimų darbo grupėje parengtos Tarybos išvados dėl Europoje kuriamo turinio stiprinimo skaitmeninėje ekonomikoje. Išvadose pripažįstama, kad turinio kūrimo ir turinio platinimo sektoriai, kurie apima žiniasklaidos turinį ir kūrinius (įskaitant audiovizualinį, spausdintą ir internetinį turinį), taip pat kiti kultūros ir kūrybiniai sektoriai yra esminiai Europos socialinio ir ekonominio vystymosi ramsčiai. Europos turinio kokybė ir įvairovė yra neatskiriamos nuo europinės tapatybės ir iš esmės svarbios demokratijai bei socialinei įtraukčiai, taip pat gyvybingiems ir konkurencingiems Europos žiniasklaidos, kultūros ir kūrybinės pramonės sektoriams. Šie sektoriai taip pat stiprina Europos švelniąją galią pasauliniu mastu, o horizontalaus šių sektorių poveikis skatina inovacijas, kūrybingumą ir gerovę kitose srityse.

Išvadose pažymima, kad skaitmeninės ir interneto technologijos suteikia puikiausią progą skatinti naujos Europos kūrybingumo eros vystymąsi, jos taip pat suteikia galimybę didinti prieigą prie Europos kultūros turinio, saugoti, propaguoti ir skleisti Europos kultūros paveldą. Skaitmeninės technologijos suteikia galimybių visiems subjektams įgyti naujų įgūdžių ir žinių, kurti naujas paslaugas, produktus bei rinkas ir pasiekti naujas auditorijas. Tuo pačiu metu skaitmeninių ir interneto technologijų naudojimas kelia iššūkių ištisiems Europos turinio gamybos ir turinio platinimo sektoriams. Visi subjektai turi pritaikyti savo verslo strategijas, ugdyti naujus įgūdžius, plėsti žinias, pergaltoti savo organizacijų struktūrą ir įvertinti savo finansavimo ir gamybos bei platinimo modelius. Šie pokyčiai daro didžiulę įtaką ir naudotojų lūkesčiams bei elgesiui. Skaitmeninei transformacijai didelį poveikį turėjo pasaulinės interneto platformos. Klausimų dėl skaidrumo, dezinformacijos, žiniasklaidos pliuralizmo, apmokestinimo, atlyginimo turinio kūrėjams, privatumo apsaugos, turinio populiarinimo ir kultūrinės įvairovės kelia algoritmais paremti verslo modeliai, naudojami tų interneto platformų, kurios siūlo kultūros ir kūrybinį turinį, įskaitant žiniasklaidos turinį, ir kurios yra grindžiamos asmeniniams poreikiams pritaikytu turinio platinimu ir į naudotojus nukreipta reklama.

Todėl Pirmininkaujanti Austrija išvadose pasiūlė išskirti 4 prioritetines Europos politinės darbotvarkės sritis, kuriose valstybės narės ir Komisija raginamos imtis veiksmų:

- A. Įvairovės, matomumo ir inovacijų skatinimas
- B. Vienodų konkurencijos sąlygų sudarymas
- C. Pasitikėjimo informacija ir šaltiniais stiprinimas
- D. Įgūdžių ir kompetencijų ugdymas

Lietuvos pozicija: Lietuva pritaria Tarybos išvadoms. Diskusijos nenumatomos, kadangi klausimas suderintas darbo grupėje, visos valstybės narės pritaria šiam Pirmininkaujančios Austrijos iniciatyva parengtam dokumentui.

4) Politinių debatų metu ministrai diskutuos klausimu: Kova su internetinės dezinformacijos plitimu: iššūkiai žiniasklaidos ekosistemai

Diskusijos pagrindas – Pirmininkaujanti Austrija Kultūros ministrų diskusijai teikia klausimą dėl kovos su dezinformacijos plitimu internete: iššūkiai žiniasklaidos ekosistemai.

Diskusiniame dokumente akcentuojama, kad klaidinanti, o kartais akivaizdžiai melaginga informacija ne tik pakerta piliečių pasitikėjimą žiniasklaida ir institucijomis, bet taip pat gali būti naudojama siekiant pakenkti rinkimų sąžiningumui ir politikos formavimo procesams, dažnai kartu rengiant kibernetinius išpuolius. Dezinformacija nėra nauja visuomenės pasitikėjimo demokratinėmis institucijomis menkinimo strategija, tačiau jos naudojimas smarkiai išaugo ir dabar ji pirmiausia plinta socialiniuose tinkluose ir interneto platformose. Teikdamos patikimą informaciją ir palaikydamos aukštus žurnalistikos standartus, žiniasklaidos priemonės atlieka labai svarbų vaidmenį kovojant su dezinformacija internete. Kaip pagrindu šiai diskusijai Pirmininkaujanti Austrija remiasi 2018 m. balandžio 26 d. Komisijos komunikatu „Europos kova su internetine dezinformacija“ ir būtinybę sukurti nepriklausomą Europos faktų tikrintojų tinklą bei ugdyti gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir puoselėti kokybišką žurnalistiką. Komisijos įsteigtas įvairių suinteresuotųjų subjektų forumas rugsėjo mėn. jau parengė ES kovos su dezinformacija kodeksą – savireguliacijos priemonę, kurį pasirašė „Google“, „Facebook“, „Twitter“, „Mozilla“ ir kitoms interneto platformoms atstovaujančios verslo asociacijos, reklamos sektoriaus subjektai ir reklamuotojai.

Europos Vadovų Taryba 2018 m. spalio 18 d. išvadose paragino imtis priemonių siekiant apsaugoti ES demokratines sistemas ir kovoti su dezinformacija, ypač būsimų Europos Parlamento rinkimų kontekste, visapusiškai gerbiant pagrindines teises, o kompetentingų institucijų paprašė greitai išnagrinėti Komisijos jau pasiūlytas priemones ir imtis tolesnių su jomis susijusių veiksmų.

Todėl pirmininkaujanti Austrija kultūros ministrų diskusijai teikia šiuos klausimus:

- 1. Atsižvelgiant į žiniasklaidos pliuralizmo, kokybiškos žurnalistikos, gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir atskaitingumo svarbą, kokios ES lygmens priemonės yra veiksmingiausios kovos su dezinformacija kontekste?**
- 2. Ar pradėjote įgyvendinti arba planuojate iniciatyvas, skirtas šiam klausimu spręsti nacionaliniu lygmeniu?**

Lietuva savo pasisakymo pirmojoje dalyje planuoja kalbėti apie šiuo metu Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) ir Europos Komisijos rengiamą bendrą veiksmų planą dėl ES strateginės komunikacijos, siekiant kovoti su prieš ES nukreipta trečiųjų šalių dezinformacija. Bus pabrėžta, kad Lietuva kartu su kitomis valstybėmis narėmis (CZ, EE, HR, LT, LV, PL, RO, SK, UK) lapkričio 8 d. pateikė išsamius ir plačios apimties siūlymus veiksmų planui 9 valstybių pasirašytame bendrame neformaliame dokumente. Lietuva išreiškė viltį, kad šie siūlymai bus įtraukti į veiksmų planą.

Papildant šiuos siūlymus, Lietuva akcentuos, kad veiksmų plane neturėtų būti vengiama įvardinti pagrindinio dezinformacijos šaltinio - Rusijos. Bus pažymėta, kad ES žvalgybos ir situacijų centro (INTCEN) ataskaitose teigiama, kad „Rusija yra didžiausia grėsmė“. Dezinformacija yra tik vienas elementas iš Kremliaus vykdomų daugiasluoksnių kryptingų ir agresyvių priemonių sąrašo, kurių finansavimui skiriami milžiniški ištekliai. Bus pateikti pavyzdžiai, kad „pseudo“ naujienų agentūra ir multimedijos tarnyba „Sputnik“ kalba 31 kalba, ir 11 iš jų yra ES kalbos. Televizijos kanalas „Russia Today“ kalba 6 kalbomis. Ir pozityvi komunikacija tikrai nėra jų veiklos kryptis.

Lietuva akcentuos, kad dezinformacijos intensyvumas ir priešiškas rodos, kad kiekviena atskira valstybė narė nėra pajėgi išspręsti šių didžiulių saugumo iššūkių. Kišimasis į rinkimus, sprendimų

priėmimą ir demokratinio pasirinkimo laisvę nusipelno koordinuoto ir išsamaus ES atsako. ES valstybės narės prisideda, tačiau neturėtume apsimesti, kad galėtume tai padaryti pavieniui.

Bus pabrėžiama, kad mums reikia plačios apimties ir ilgalaikių sprendimų, kadangi jie apima tiek išorinius, tiek vidinius aspektus. Ir kad turime apsvarstyti tinkamą institucijų veiklos racionalizavimą, svarstyti specialios ir atsakingos Tarybos darbo grupės steigimą bei kad turime reguliariai įtraukti šį klausimą į Europos Vadovų Tarybos darbotvarkę.

Taip pat bus akcentuojama, kad strateginė komunikacija kaip dalis atsparumo paketo aiškiai nusipelno būti dalis ES strateginės darbotvarkės, kuri nustatytų prioritetus ateinantiems penkeriems metams.

Lietuva savo pasisakymo antrojoje dalyje planuoja pabrėžti, kad itin svarbu, kad ir kiekviena valstybė narė atskirai imtųsi veiksmingų priemonių užtikrinant skaidrią ir pliuralistinę žiniasklaidos aplinką, remtų kokybiškos žurnalistikos iniciatyvas, plėstų žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ratą, nepamirštant ypatingai svarbių skaidrumo ir atsakomybės klausimų.

Lietuva akcentuos, kad nacionaliniu lygmeniu jau ėmėsi veiksmų užtikrinant didesnę žiniasklaidos įvairovę, nepriklausomumą ir patikimumą, visuomenės medijų ir informacinių raštingumą, atsparumą informacinėms grėsmėms bei plečiant skaidresnę visuomenės informavimo aplinką.

Kaip gerą patirtį Lietuva informuos apie Kultūros ministerijos valdymo srityje sukurtą informacinių grėsmių valdymo ir strateginės komunikacijos sistemą bei 2019 metais startuosiančią vieningą viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų informacinę sistemą, kurioje bus renkami, kaupiami stebimi, analizuojami ir neatlygintinai visuomenei skelbiami duomenys apie viešosios informacijos rengėjus (skleidėjus) ir jų veiklą.

Lietuva taip pat ypatingai akcentuos, kad pirmiausia visoje ES ir greičiausiai pasaulyje gimė iniciatyva “Demaskuok.lt” (debunk.eu), vienijanti žiniasklaidą, visuomenę ir valstybę kovai su dezinformacija. Pasitelkusi unikaliais algoritmais paremtus įrankius ir pilietiškus bei patriotiškai nusiteikusius žmones, prisidedančiais prie kovos su dezinformacija ir save vadinančiais elfais, žiniasklaida gali realiu laiku ir efektyviai reaguoti į pasirodžiusią dezinformaciją bei ją demaskuoti. Lietuva išreiškė tikėjimą, kad šia platforma, kuri geba per dieną išanalizuoti 10 tūkst. straipsnių, galės pasinaudoti ir kitos valstybės narės, nes tik bendromis pastangomis galima pasiekti efektyvių veiksmų ir saugesnės aplinkos visiems piliečiams.
